

תקציר הכרעת דין

ת"פ 48149-10-19 מדינת ישראל נ' כהאן ואח'

כבוד השופט יובל ליבדרו

בית המשפט המחוזי בב"ש (כב' השופט ליבדרו) הרשיע את הנאשמים בפרשת האסון בנחל צפית יובל כאהן - מנהל מכינת "בני ציון", ואביב ברדיצ'ב - המנהל החינוכי בשלוחת ת"א במכינה ומי שהוביל את הטיול. השניים הורשעו בעשר עבירות של גרימת מוות ברשלנות ונקבע כי הם אחראים למותם של עשרה מטיילים: אגם לוי ז"ל, אילן בר שלום ז"ל, אלה אור ז"ל, גלי בללי ז"ל, יעל סדן ז"ל, מעיין ברהום ז"ל, עדי רענן ז"ל, צור אלפי ז"ל, רומי כהן ז"ל ושני שמיר ז"ל. כמו כן הם הורשעו בעבירה של גרימת חבלה ברשלנות לשני חניכים נוספים.

ביום 26.04.2018, בשעות הצהריים, התרחש אחד האסונות האזרחיים הטראגיים בתולדות המדינה, אשר נחרת בתודעה הציבורית בכינוי "אסון נחל צפית". ביום זה, במסגרת טיול גיבוש למועמדים להצטרפות למכינת "בני ציון", נקלעה קבוצת המטיילים לשיטפון בעת ששהתה בערוץ נחל צפית אשר בדרום ים המלח. על אף שזמן קצר לפני כניסת הקבוצה לנחל החל לטפטף גשם, הקבוצה המשיכה במסלולה המתוכנן. בחלוף כמחצית השעה, כשהקבוצה הגיעה למעוק בנחל, הכה בהם שיטפון שסחף עמו את עשרת המנוחים וגרם למותם, ולחבלות לשניים נוספים.

צוות המכינה נערך לטיול בהיערכות מיוחדת מבעוד מועד בשל התרעות חמורות לחשש לשיטפונות באזור הטיול, תוך מעורבות אישית של כהאן, מנהל המכינה, שלחץ לקיים הטיול חרף מזג האוויר וחרף פניות שנעשו אליו לדחות הטיול, ותוך קביעת סדרת הנחיות לאופן שבו צריך לטייל כשיש חשש לשיטפונות.

יום האסון היה היום השני לטיול, אך מזג האוויר והתרעות חמורות המזהירות מפני שיטפון שינו כבר את מסלול היום הראשון. לאחר יציאת הקבוצה מירושלים אל עבר אזור סמוך למסלול מתוכנן בנחל צאלים, נאלצו הנאשמים לשנות כיוון נוכח סגירת כביש 90 המוביל לנחל צאלים והפנו את הקבוצה ללינה בסמוך למושב עין תמר.

ברדיצ'ב יחד עם מדריכה במכינה אשר הייתה אחראית על חפ"ק הטיול, עמלו על מציאת מסלול חלופי ליום המחרת, ולאחר התייעצות עם גורמים מקצועיים מהאזור החליטו על קיום טיול במסלול נחל תמר ונחל צפית במידה ומזג האוויר יאפשר זאת. למחרת קמה הקבוצה ליום שמישי ולאחר שברדיצ'ב התייעץ עם גורמי מקצוע לחיזוי מזג האוויר שאיתם היה בקשר יצאה הקבוצה למסלול נחל תמר ונחל צפית, שסופו ידוע.

המאשימה עתרה להרשיע את הנאשמים בעשר עבירות של המתה בקלות דעת ובשתי עבירות של חבלה חמורה. ב"כ הנאשמים עתרו לזכות את הנאשמים מכלל העבירות.

בית המשפט שדן בתיק, שהיה חריג בהיקפו בהיבטים שונים, עמד על השתלשלות האירועים, סקר את העדויות והראיות הרבות שנפרשו לפניו, עמד על סלעי המחלוקת בין הצדדים ובחן את יסודות העבירות במישור המשפטי. בית המשפט, שהדגיש כי ההכרעה נשענה אך על הראיות שהובאו בפניו, מצא כאמור להרשיע את

הנאשמים בעשר עבירות של גרימת מוות ברשלנות ובעבירה של גרימת חבלה ברשלנות. בית המשפט קבע כי בנסיבות העניין - מנהל מכינה מן הישוב ומנהל תכנית במכינה שמוביל טיול מן הישוב יכול וצריך היה להיות מודע לאפשרות מותם של המנוחים. זאת, לאחר שקבע כי הנאשמים בהתנהגותם נטלו סיכון בלתי סביר לגרימת מותם של המנוחים כתוצאה מפגיעת שיטפון.

בית המשפט דחה את הטענה המקדמית שטענו הנאשמים להגנה מן הצדק בשל אכיפה בררנית אל מול המדריכה אשר לא הועמדה לדין, ואל מול אחרים שיעצו לגורמי המכינה.

יחד עם האמור, בית המשפט קבע כי המאשימה לא הוכיחה כדבעי את אשמת הנאשמים בעבירה של המתה בקלות דעת, באשר נותר ספק סביר ביחס למודעותם בזמן אמת לאפשרות גרימת תוצאת מותם של המנוחים כתוצאה מפגיעת שיטפון. באשר לכהאן קבע בית המשפט כי לא הוא זה שהחליט על הטיול בנחל צפית ולמעשה נודע לו על טיול זה רק בשלב מאוחר, כשהקבוצה כבר בעיצומו של הטיול; כי לא הוא זה שהיה בשטח עם הקבוצה והחליט להכניסה לערוץ נחל צפית; וכי הוא לא עודכן בכלל התחזיות ובאזהרות שברדיצ'ב, שהוביל את הטיול, קיבל מגורמי החיזוי במהלך הטיול.

באשר לברדיצ'ב, קבע בית המשפט כי דקות ספורות לפני הכניסה לערוץ נחל צפית הוא קיבל מידע מהחפ"ק, שבעצמו נסמך על איש מקצוע מהמקום, לפיו הוא יכול להיכנס לנחל צפית ולסיימו בתוך שעה אך בפועל, השיטפון פגע בהם כחצי שעה לאחר שקיבל המידע. כן נקבע כי ברדיצ'ב הסתמך על תמונת מזג אוויר דומה שקיבל מגורמים מקצועיים שונים, לפיה גשמים משמעותיים יתחילו רק בשעות הצוהריים המאוחרות; וכי סבר שכהאן מודע לטיול ומאשר אותו.

בית המשפט עמד על הפגיעה הקשה בערך קדושת החיים שגרמה לאסון ולתוצאה הטרגית; עמד על ההתעקשות של כהאן להוציא את הטיול במועד ובאזור שנקבע למרות ההתרעות החמורות לשיטפונות באזור באותם ימים; עמד על ההנחות השגויות והמטעות עליהן התבססה שיטת הטיול ועל הנחיות הבטיחות שקבע כהאן ולבלבול והשאלות הפתוחות שנותרו ביחס לעקרונות השיטה ולהנחיות אלו; קבע שנותר ספק האם שיטת הטיול היא בגדר פרקטיקה נוהגת ומוסדרת וקבע כאמירה נורמטיבית שמדובר בשיטה שיש בה סיכון בלתי סביר.

בית המשפט עמד גם על כך שביום האסון כהאן ניתק קשר ומגע עם הקבוצה; על חדלונו של כהאן לברר היכן נמצאת הקבוצה, מהן תכניותיה המפורטות ולהגיב וליצור קשר ישיר עם מאן דהוא גם **לאחר שהיה מודע** לכך שהקבוצה מטיילת בגשם בתוך הנחל.

בעניינו של ברדיצ'ב בית המשפט עמד על כך שהוא נמנע ליזום קשר ישיר עם כהאן ולהתייעץ איתו לאחר שקיבל התרעות במהלך יום הטיול, ואף לאחר שנאמר לו ש"זה לא יום לטיול בחוץ"; בנוסף, לא ביצע בדיקות קפדניות, גם לאחר שקיבל מהמדריכה האחראית על חפ"ק הטיול התרעה עדכנית בסמוך לפני הכניסה לערוץ נחל צפית.

בשולי הכרעת הדין, אך לא בשולי החשיבות, בית המשפט התייחס באמירה נורמטיבית לתחושות הקשות שעלו מהעדויות לפיהן משרד החינוך, אליו המכינות הקדם צבאיות קשורות במובנים מסוימים (או כל גורם רשמי אחר של המדינה), לא הסכים לשתף פעולה עם המכינות בגיבוש ותיקוף הנחיות בטיחות, ובכלל זאת בהקשר לטיולים, ואף סירב לאפשר להן להסתייע בחדר המצב של משרד החינוך לקראת טיולים ובמהלכם משל היו "נטע זר". בית המשפט עמד על כך שלא באמת יש צורך שהנחיות והוראות בטיחות יכתבו בדם.

את הכרעת הדין סיים בית המשפט במילים הבאות:

"שני, רומי, צור, עדי, מעיין, יעל, גלי, אילן, אגם ואלה זכרם לברכה יצאו עם עוד

חניכים ומדריכים לטיול גיבוש של מועמדים שהתקבלו למכינה.
ואולם הם לא שבו מהטיול ולא ישובו עוד. ברשלנותם גרמו הנאשמים למותם
כתוצאה מפגיעת שיטפון במהלך הטיול אליו יצאו.
ולאחר משפט ארוך ובחינה מעמיקה, צריך לומר את זה, צריך לומר את זה בצער.
לא הכל משמיים, אלא גם מבני אדם".

***** התקציר לא מחליף את פסק-הדין, הנוסח המחייב הוא זה של
פסק-הדין המלא *****